

Telen voor 'mass' of 'class'

Vollegrondsgroentetelers spijkeren in de winterperiode hun kennis bij over teelt en markt. Tijdens de contactdag bloemkool en broccoli vorige week in Zwaagdijk kwamen ziekten, plagen en markt uitgebreid voorbij.

Bij de proeftuin in Zwaagdijk lopen veel proeven die voor de telers van broccoli en bloemkool interessant zijn. Onderzoeker Jan de Lange van de proeftuin stipt een aantal van de onderzoeken aan. De Lange kan koolgalmug, zwartpoten, wild en schermrot kort de revue laten passeren.

Koolgalmug is in broccoli en bloemkool een groot deel van de teeltperiode een probleem. Schade kan tot het eind van de teelt optreden. De mug heeft een korte ontwikkelingscyclus. De eerste vlucht van de koolgalmug lijkt aardig te voorspellen. Daarna wordt het lastiger. Goede waarschuwingssystemen kunnen de teler helpen bij het kiezen van het juiste bestrijdingsmoment.

Rhizoctonia-schimmels veroorzaken zwartpoot. Goede behandeling bij de opkweek in de kas geeft minder uitval in het veld. Een afgeharde plant is veel minder vatbaar voor de ziekte. Ook schermrot is een schimmel, maar dan van de pseudomonas-achtigen. Het treedt op bij donker, vochtig en warm weer. Koper en chemische gewasbescher-

mingsmiddelen werken. Koper geeft bij een te hoge dosis risico op verbrandingsschade. Bitterzout in vaste vorm leverde ook minder schermrot op. Alwin Scholten van PlantoSys denkt dat gebruik van colloïdaal koper de hoeveelheid koper kan decimeren bij gelijke werking.

Slakkenkenner Albert Ester vertelt de telers over slakken en hun bestrijding. Slakken zijn jaarrond actief. Ze houden van organisch materiaal en van zacht, jong groen. Van de drie slakkenfamilies akkeraardslakken, wegslakken en kielslakken zijn de kielslakken het lastigste voor de telers. Ze leven ondergronds en daarom werken slakkenkorrels niet. Slakkenvallen zijn ook niet effectief bij deze soorten.

'Slakken leggen hun eieren in de bovenste laag van de grond', zegt Ester. 'Een bewerking met de rotorkoepel werkt de eitjes boven en die drogen dan uit.' Telers kunnen slakken zoeken en tellen. De slakken voelen zich het beste thuis op grof liggende percelen, op natte plekken of langs randen van percelen

bij watergangen. Niet-kerende grondbewerking bevordert volgens Ester het voorkomen van slakken. Signaleren van slakken kan volgens de slakkenkenner ook met de slakkenmatjes van Bayer. 'Wel goed gebruiken', zegt hij. 'Maak ze drijfnat en leg er een steen op.'

Slakkenkorrels blijven een goed middel tegen slakken, mits van de juiste kwaliteit en op het goede moment toegepast. 'Ik adviseer ze in de avond toe te passen en een fijne korrel te gebruiken, dan is de trefkans groter.'

Ester laat een krantenfoto zien uit Azië. Mensen drijven duizenden eenden op. Dat is de methode van bestrijding van slakken in rijstvelden. De eenden zijn gek op slakken. Ze leveren mest als bijproduct en waarschijnlijk vlees. In Nederland is biologische bestrijding met slakkenparasitaire aaltjes mogelijk. 'In het zuidwesten passen ze het met helikopters toe in spruiten. Gewoon spuiten of gieten kan ook.' Voordeel van de helikopter is dat de rotor voor goede indringing in het gewas zorgt.

MARKT EN TRENDS

Publiciste Anneke Ammerlaan bekijkt met de telers de markttrends. Ze roept de telers op genoeg te produceren voor de massa (mass), maar om daarbij de trendy voorlopers (class) niet te vergeten. Die laatste groep is kleiner. Deze mensen willen voedsel dat hun identiteit bevestigt. Ze willen gevoel bij eten hebben. 'We gaan van kopen naar zorgen voor', zegt Ammerlaan.

De 'class'-groep kiest volgens Ammerlaan voor lokaal en duurzaam. 'Mensen zijn leidend in hun keuzes en Jamie Oliver is hun icoon.'

Volgens Ammerlaan hebben vollegrondsgroenten meer kans bij deze consumentengroep. Dat past beter bij oorspronkelijke producten. 'Echte smaak is grondgebonden.' Bloemkool heeft volgens de trendwatcher meer authenticiteit dan broccoli.

De publiciste denkt dat het belangrijk is voor de kooltelers om de trendsetters actief te benaderen. Door daar tijd in te steken, bouw je bij die groep een voorsprong op en in het kielzog van deze groep volgen de 'gewone' consumenten. Voor de kooltelers is het een mooi gegeven dat de dichtheid aan gezonde voedingsstoffen in kool heel hoog is. Daarmee lok je de trendsetters niet, maar je houdt ze er wel mee vast.

Meer veelzijdigheid in bereidingsmethoden zou goed zijn om het ouderwetse imago van bloemkool te verjongen. Ammerlaan noemt als voorbeeld van een goede bereiding de stoomoven. 'Nederlanders koken alles in water', zegt ze. Volgens haar blijven kleur en structuur mooier met stoomkoken. Dat werkt ook bij groenten met een bijzonder kleurtje. Ze verwacht dat de consument de groente gaat herwaarderen in de maaltijden: 'Groente wordt de held op ons bord!'

JORG TÖNJES

Nico Bakker (staand) van VollegrondsgroenteNet heet de telers welkom op de bijeenkomst over broccoli en bloemkool.

Telen voor 'mass' of 'class'

Vollegrondsgroentetelers spijkeren in de winterperiode hun kennis bij over teelt en markt. Tijdens de contactdag bloemkool en broccoli vorige week in Zwaagdijk kwamen ziekten, plagen en markt uitgebreid voorbij.

Bij de proeftuin in Zwaagdijk lopen veel proeven die voor de telers van broccoli en bloemkool interessant zijn. Onderzoeker Jan de Lange van de proeftuin stipt een aantal van de onderzoeken aan. De Lange kan koolgalmug, zwartpoten, wild en schermrot kort de revue laten passeren.

Koolgalmug is in broccoli en bloemkool een groot deel van de teeltperiode een probleem. Schade kan tot het eind van de teelt optreden. De mug heeft een korte ontwikkelingscyclus. De eerste vlucht van de koolgalmug lijkt aardig te voorspellen. Daarna wordt het lastiger. Goede waarschuwingssystemen kunnen de teler helpen bij het kiezen van het juiste bestrijdingsmoment.

Rhizoctonia-schimmels veroorzaken zwartpoot. Goede behandeling bij de opkweek in de kas geeft minder uitval in het veld. Een afgeharde plant is veel minder vatbaar voor de ziekte. Ook schermrot is een schimmel, maar dan van de pseudomonas-achtigen. Het treedt op bij donker, vochtig en warm weer. Koper en chemische gewasbescher-

mingsmiddelen werken. Koper geeft bij een te hoge dosis risico op verbrandingsschade. Bitterzout in vaste vorm leverde ook minder schermrot op. Alwin Scholten van PlantoSys denkt dat gebruik van colloïdaal koper de hoeveelheid koper kan decimeren bij gelijke werking.

Slakkenkenner Albert Ester vertelt de telers over slakken en hun bestrijding. Slakken zijn jaarrond actief. Ze houden van organisch materiaal en van zacht, jong groen. Van de drie slakkenfamilies akkeraardslakken, wegslakken en kielslakken zijn de kiel-slakken het lastigste voor de telers. Ze leven ondergronds en daarom werken slakkenkorrels niet. Slakkenvallen zijn ook niet effectief bij deze soorten.

'Slakken leggen hun eieren in de bovenste laag van de grond', zegt Ester. 'Een bewerking met de rotorkoepel werkt de eitjes boven en die drogen dan uit.' Telers kunnen slakken zoeken en tellen. De slakken voelen zich het beste thuis op grof liggende percelen, op natte plekken of langs randen van percelen

bij watergangen. Niet-kerende grondbewerking bevordert volgens Ester het voorkomen van slakken. Signaleren van slakken kan volgens de slakkenkenner ook met de slakkenmatjes van Bayer. 'Wel goed gebruiken', zegt hij. 'Maak ze drijfnat en leg er een steen op.'

Slakkenkorrels blijven een goed middel tegen slakken, mits van de juiste kwaliteit en op het goede moment toegepast. 'Ik adviseer ze in de avond toe te passen en een fijne korrel te gebruiken, dan is de trefkans groter.'

Ester laat een krantenfoto zien uit Azië. Mensen drijven duizenden eenden op. Dat is de methode van bestrijding van slakken in rijstvelden. De eenden zijn gek op slakken. Ze leveren mest als bijproduct en waarschijnlijk vlees. In Nederland is biologische bestrijding met slakkenparasitaire aaltjes mogelijk. 'In het zuidwesten passen ze het met helikopters toe in spruiten. Gewoon spuiten of gieten kan ook.' Voordeel van de helikopter is dat de rotor voor goede indringing in het gewas zorgt.

MARKT EN TRENDS

Publiciste Anneke Ammerlaan kijkt met de telers de markttrends. Ze roept de telers op genoeg te produceren voor de massa (mass), maar om daarbij de trendy voorlopers (class) niet te vergeten. Die laatste groep is kleiner. Deze mensen willen voedsel dat hun identiteit bevestigt. Ze willen gevoel bij eten hebben. 'We gaan van kopen naar zorgen voor', zegt Ammerlaan.

De 'class'-groep kiest volgens Ammerlaan voor lokaal en duurzaam. 'Mensen zijn leidend in hun keuzes en Jamie Oliver is hun icoon.'

Volgens Ammerlaan hebben vollegrondsgroenten meer kans bij deze consumentengroep. Dat past beter bij oorspronkelijke producten. 'Echte smaak is grondgebonden.' Bloemkool heeft volgens de trendwatcher meer authenticiteit dan broccoli.

De publiciste denkt dat het belangrijk is voor de kooltelers om de trendsetters actief te benaderen. Door daar tijd in te steken, bouw je bij die groep een voorsprong op en in het kielzog van deze groep volgen de 'gewone' consumenten. Voor de kooltelers is het een mooi gegeven dat de dichtheid aan gezonde voedingsstoffen in kool heel hoog is. Daarmee lok je de trendsetters niet, maar je houdt ze er wel mee vast.

Meer veelzijdigheid in bereidingsmethoden zou goed zijn om het ouderwetse imago van bloemkool te verjongen. Ammerlaan noemt als voorbeeld van een goede bereiding de stoomoven. 'Nederlanders koken alles in water', zegt ze. Volgens haar blijven kleur en structuur mooier met stoomkoken. Dat werkt ook bij groenten met een bijzonder kleurtje. Ze verwacht dat de consument de groente gaat herwaarderen in de maaltijden: 'Groente wordt de held op ons bord!'

JORG TÖNJES

Nico Bakker (staand) van VollegrondsgroenteNet heet de telers welkom op de bijeenkomst over broccoli en bloemkool.

Onderzoek bang voor uitholling onder PT

Telers bepalen voorlopig inzet van gelden

Wat doet de tuinbouw de innovatiekracht als straks - met het PT - de Productieschikking (PT) onderzoeksgeld wegvalt? Toch hebben telers de toekomst van hun onderzoek deels in eigen hand. Verder lijkt er steun om een alternatief te zoeken zodat toch iedereen meebetaalt aan onderzoek.

tekst Gerard Boonekamp, Joost Stallen en Jeroen Verheul,
foto's Groenten & Fruit

Het kabinet heeft iedereen verrast met een aankondiging van het einde van het Productieschap Tuinbouw (PT) als incassobureau voor onder meer onderzoek, terwijl er net een nieuwe lijn voor financiering van onderzoek was uitgelegd via topsectorengeld. Hoe zit dat eigenlijk met die twee geldstromen? Bekend is dat het brede tuinbouwbedrijfsleven voor 19 miljoen euro geld inbrengt voor topsectoronderzoek in 2013. Daarmee harkt het zo'n vijf miljoen euro aan topsectortoeslagen van de overheid binnen. En hoe zit dat bij het PT? In 2012 bedraagt de verwachte opbrengst van de PT-heffingen groenten en fruit ongeveer 10,5 miljoen euro. Daarvan is een derde bestemd voor technisch onderzoek. Overigens wordt dat geld door teelt en handel bij elkaar gebracht en dubbelt het deels met de gelden van het topsectorenbudget, een buitengewoon ingewikkelde constructie. Volgens Joke Klap, programmamanager plantgezondheid bij het PT, daalt de PT-bijdrage aan onderzoek al een aantal jaar. "Het is al een stuk minder, dat kun je ook aflezen aan de heffingshoogte. Voor bloemen is dat sneller afgenomen dan voor glasgroenten." En zo rond deze tijd wordt duidelijk hoe hard die PT-bijdrage aan onderzoek in 2013 daalt. Onderzoeksinstellingen zouden rond deze tijd kunnen inschrijven op nieuwe onderzoeklijnen, maar dat is stilgezet tot dat teelt en handel aangeven of ze nog een heffing wil-

len opleggen over 2013 en hoeveel. Daarover lopen nu gesprekken. De teelt heeft dus nog een directe invloed op de onderzoeksbestedingen in 2013, beaamt Klap. Terwijl bij andere productschappen nog volop wordt doorgefinancierd, lijkt de tuinbouw terughoudend. Er zijn langjarige onderzoeken waarvoor PT-geld geoordeeld is. Dat gaat wel door waarschijnlijk. Ander onderzoek, waarvoor het PT cofinanciering krijgt via het topsectorenprogramma, lijkt ook voorrang te krijgen. Anders vervallen extra toeslagen van de overheid.

Nauwelijks nieuwe projecten

Daardoor lijkt er voor nieuw onderzoek weinig ruimte. LTO Noord Glaskracht liet al weten een minimale heffing na te streven in 2013, de Nederlandse Fruittelersorganisatie wil ook de portemonnee niet trekken. De reserves moeten gebruikt worden, stelt NFO. "Meer on-

derzoek dan dat uit reserves bestemd wordt, lijkt niet optioneel. Gemiddeld zal het geld op zijn, en zullen niet of nauwelijks nieuwe projecten gefinancierd worden", aldus NFO-voorzitter Johan van Haarlem. Hij ziet zelfs het risico dat financiering van lopende trajecten wordt doorkruist door de kosten voor afbouw van het PT. Maar ook weet Van Haarlem dat het afhangt van hoe de overheid wil dat het PT financieel wordt afgewikkeld. Moet de sector daarvoor bloeden of niet?

Zoeken naar alternatief

Voor 2013 hebben telers het nog voor het zeggen dus. De echte uitdaging is wat er daarna gebeurt, zonder PT. Hier wordt nu achter de schermen hard over nagedacht. Loek Hermans gaat zoeken naar een nieuw heffingsinstrument dat collectief bijdragen kan innen, laat Greenport Holland weten. De nieuwe secretaris Eppy

Boschma is in december met gesprekken begonnen bij de dragende organisaties.

Bij de overheid wordt daarover ook nagedacht weet Ernst van den Ende, directeur van Plant Sciences Group, waar de belangrijkste plantenonderzoeksgroepen van Wageningen Universiteit en DLO onder vallen. Dat zijn de PPO's, maar ook Plantresearch International (PRI). Wageningen is al jaren de grootste afnemer van collectieve onderzoeksgelden.

Van den Ende vreest dat zonder collectief instrument, zoals het PT, onderzoek steeds minder een langetermijnvisie krijgt. Partijen zullen rechtstreeks bij onderzoeksinstellingen komen met praktijkproblemen waarvoor snel een antwoord moet komen. "Dat betekent dat kleine groepen telers komen voor snel resultaat. Dan ontstaat de illusie dat onderzoek snel wat moet opleveren, maar het echte innovatieonderzoek kent nu eenmaal ▶

"Wat je ziet is lang niet altijd wat het is", zegt Peter Klapwijk van het Improvement Center. Hij vreest dat de kwaliteit van het onderzoek achteruit gaat doordat de dieper liggende achtergronden niet meer worden onderzocht.